

Svaka sličnost sa stvarnim osobama je namjerna.

Ako te prži, gdje su ti ožiljci?

PRVI DIO

Septembar. Stojim s koferom ispred rodne kuće i prvi put mi se čini kao da se kuća smanjila, kao da je prije bila veća. Možda zbog ovog visokog čempresa s lijeve strane, on je dosta viši nego prije, kuća sada izgleda manja. Toplo svjetlo sutona grije mi leđa i potiljak, penje se zidom prema krovu i Leotaru i nestaje u beskraju. Sve do Malmöa. Sanjao sam u Švedskoj ovu svjetlost, desilo se nekoliko puta da usred noći vidim zalazak od Pridvoraca prema Trebinjskoj šumi i nisam znao da čovjek može sanjati sunce, samo tako, bez objašnjenja.

Sada pokušavam čuti glas koji bi mi pomogao da sve jednom konačno presiječem. Ovo je izvor nesаницe, nekadašnjih trenutaka radosti, ovdje sam u srcu sačuvao septembar u Hercegovini. Ovdje sam bos hodao po vreloj pržini i asfaltu, a sada me vlastite misli žuljaju. Mrzim ovaj grad, ne mogu da odem iz nje ga i uopšte nije važno gdje živim, stalno se vraćam avionom i mislima, i baš ta nekadašnja radost povratka zadnjih godina se obmotava oko vrata i steže. Kao dijete sam rukama hvatao zmije bjelouške, donosio ih u avliju i smijao se dok bi ukućani vrištali. Pravio bih se važan, iako mi nije bilo svejedno što zmiju držim u

rukama, makar i neotrovnu, ali me je negdje privlačio osjećaj usiljene hrabrosti. Mogu valjda još jednu uhvatiti, makar i nevidljivu, prstima je zgrabiti ispod glave a drugom rukom stisnuti iznad repa. Treba zmiji pogledati u hladne oči, devere svoje vidjeti, ovdje gdje sjenke bivših ljudi hodaju okolo.

Ako se opet zapuca, šapuću sjenke, i dođu po tebe, ovaj put se nećeš izvući, ubiće te kao pašče u avliji, tu iza zida. Džaba će krečiti, pucaće uprazno, uskoro me ovdje više neće biti. Izdaleka ću zamišljati kako šljunak krcka pod nogama, zbijaju se i drobe kamenčići i zrna prašine dok gazim, ali me ovo sunce neće više grijati. Pržilo me izbjeglištvo i daljina, na kraju sam planuo, samo je zgarište ostalo. Miris paljevine i dima uvukao se pod kožu, vatra je sve progutala, ne kaže se bez razloga.

U međuvremenu, trebalo bi ove prozore ofarbati, takve su kuće, pituranju nikada kraja. Dok sam gore, u Švedskoj, stalno ponavljam kako sljedeći put kad budem išao dole, u Trebinje, definitivno neću ništa oko kuće raditi, samo ću odmarati i neću istu grešku praviti. A sad dvije minute stojim ovdje i već mi para oči kako su prozori propali i uopšte se ne sjećam kada su zadnji put farbani. Ima tu posla, dugog i prašnjavog šmirglanja i tek na kraju dolazi farbanje. Makar samo ovaj prednji dovesti u red, one pozadi još nisam vidio iako ne vjerujem da su u boljem stanju jer je sjeverna strana. I neće to ovaj put biti šminkanje i dotjerivanje za izlazak, već posljednje sređivanje umrle u gasulhani, kako se to obavlja prije nego ode u zaborav. Nisu

prozori jedino što će se morati dotjerati na ovoj kući; objekat je star ali solidno održavan, a sama lokacija vrijedi bogatstvo.

Potrebno je bilo da nevidljivi točkići kofera ponovo zacvile na kamenim pločama, i pod rukom osjetim težinu prtljaga, da me sve to još jednom podsjeti odakle i zašto dolazim. Kada večeras ovo sunce na zidovima mine a zvukovi bašte ožive, zasvijetlice sijalica u izduženoj plafonjeri iznad avlijskih vrata.

U Švedskoj sam zamišljao kako šlaufom i ledenom vodom plâčem ovu avliju. Voda i u sjećanju može biti hladna, slatko mi je bilo u grlu od studeni što je udarala preko bosih nogu a trnci probijali do kosti. Još je živo ovo avlijsko cvijeće, o njemu često mislim. Prvi je šimšir, sjajan i radostan, dragi zimzelen s tamnim listovima koji kao da nisu pravi, kao da su plastični. Pa kadifice što su se nekontrolisano otele i raširile; govorio sam ja, ali me Zora nije poslušala, nije ih ogradila i sad su otišle i gdje ne treba. Tvrdoglava je, ista moja mati, u cvijeće se uopšte nisam petljao dok je bila živa; oba ti oka ne tiči u cvijeće, sve naopako sadiš!

Ćerušpan sam skoro zaboravio, a on se u međuvremenu oporavio, mada sam i prošle godine naslutio da bi se mogao vratiti. Sama za sebe, hortenzija sjedi u svojoj saksiji, posadio sam je upravo zbog ovih ne-boplavih cvjetova. I na kraju naš sitni domaći bosioak kakvog nigdje nema; kad rukom prođeš kroz ovo lišće, miris se otvori i čovjeka radost obuzme. Dok nisam otišao u Švedsku, nisam znao da se bosioak jede, isprva smo se tome smijali, a onda ga i sami kriomice probali. Nisu oni ljudi što jedu mirise.

Zavolio sam cvijeće kada sam u osnovnoj školi pročitao *Baštu sljezove boje* Branka Ćopića. Često mislim o ljubavi u ovoj priči, osjetio sam je i prvi put kada sam je čitao, mada mi nije bilo skroz jasno. Pisac se 1984. godine u Beogradu bacio s Brankovog mosta. U daljini je vidio crne konjanike sa sabljama u rukama, iste one koji će desetak godina poslije doći po nas.